

Nr 89.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1922 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning anående anslag till allmän hälso- och sjukvård.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 7 januari 1922 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov för tiden 1 januari—30 juni 1923 (nr 1) har Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, (punkten 105 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att för sagda tid upptaga det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av kostnaderna för allmän hälso- och sjukvård, nu för år 1,000,000 kronor till ett belopp av 600,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 165—171 i nyssnämnda statsrådsprotokoll.

Det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård höjdes av 1921 års riksdag från 275,000 kronor till 1,000,000 kronor.

Under första halvåret 1921 har enligt uppgift från medicinalstyrelsen belastningen av anslaget, efter avdrag av inkomster till det samma, uppgått till icke mindre än 966,571 kronor 70 öre. Bland utgifterna märkas kostnader för åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 575,915 kronor 88 öre och för arvoden till extra läkare samt t. f. förste provinsialläkare och provinsialläkare 211,778 kronor 75 öre. Från sistnämnda summa kan dock avräknas ett belopp av 35,911 kronor 98 öre, utgörande ifrågakvarande anslag tillgodoförda tjänstgöringspenningar å av vikarier bestridda förste provinsialläkar- och provinsialläkar-

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 6 saml. 46 häft. (Nr 89—91.) 1

befattningar, vadan anslaget belastning för ifrågavarande ändamål under halvåret utgör omkring 175,000 kronor.

Enligt den av riksräkenskapsverket avgivna budgetredovisningen för år 1921 har anslaget under hela året överskridits med icke mindre än 1,604,396 kronor 76 öre.

Emellertid finnas, såsom statsrådsprotokollet utvisar, omständigheter, som göra, att man för framtiden torde kunna räkna med en minskad belastning av ifrågavarande anslag.

Genom kungörelse den 26 september 1921 (nr 641) om ändring i vissa delar av kungörelsen den 13 december 1918 (nr 1019) angående ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt 6 § i lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, vilken förstnämnda kungörelse trätt i kraft den 1 januari 1922, hava nämligen föreskrivits vissa avdrag beträffande större månadsräkningar från läkare, som behandla könssjuka mot betalning av statsverket enligt den genom kungörelsen den 13 december 1918 fastställda taxan, ävensom stadgats, att läkare vid poliklinik för könssjuka icke äger uppbära ersättning enligt nämnda taxa. De sålunda genomförda ändringarna komma, enligt inom medicinalstyrelsen gjorda beräkningar, att få till följd en minskning i utgifterna för ifrågavarande ändamål av minst 50,000 kronor.

I syfte att ytterligare söka begränsa de statsverket i förenämnda hänseende åvilande kostnaderna har Kungl. Maj:t i proposition till innevarande års riksdag, nr 236, vilken proposition numera i huvudsak vunnit riksdagens bifall, föreslagit ändringar i 5 § av berörda lag. Dessa ändringar avsågo huvudsakligen införande av bestämmelse därom, att i stad, där poliklinik för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka är anordnad, sådan behandling och undersökning icke må mot ersättning av statsmedel meddelas av annan läkare utom polikliniken än provinsial- eller extra provinsialläkare, som kan vara bosatt i staden, och av denne blott åt personer inom hans distrikt.

Ytterligare minskning i utgifterna torde vara att vänta på grund av den numera framträdande nedgången av antalet veneriska sjukdomsfall i vårt land. Nämnda antal har under åren 1913, 1920 samt $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{11}$ 1921 utgjort respektive 13,962, 14,585, 14,977, 15,994, 16,551, 24,154, 30,107, 19,903 och 14,382.

En än mer minskad belastning av förevarande anslag föranledes slutligen av Kungl. Maj:ts förslag om ändrad anordning i fråga om

sättet för anvisande av medel till avlönande av vikarie för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

Samtliga nu omförmälda omständigheter medföra, såsom nämnts, minskade utgifter å anslaget.

I motsatt riktning eller till ökad belastning verkar däremot Kungl. Maj:ts förslag om ersättning åt stadsläkarna för bestridandet av den genom lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar dem ålagda befattningen såsom sundhetsinspektörer, vilken ersättning ansetts böra utgå i form av årligt arvode från och med år 1922 och beräknas enligt vissa av medicinalstyrelsen angivna grunder. Enligt dessa skulle det årliga arvodet bestämmas i förhållande till folkmängden i respektive städer, med följande belopp:

i stad med mindre än 5,000 invånare	300 kronor
» » » 5,000—10,000	» 500 »
» » » mer än 10,000	» 500 »

för det första 10,000-talet invånare och därtöfver 300 kronor för varje påbörjat 10,000-tal invånare upp till 40,000 invånare samt i stad med mer än 40,000 invånare 1,500 kronor.

Vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande anslagsäskande har utskottet icke utan tveksamhet funnit sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser ersättning åt stadsläkarna för bestridandet av den genom lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar dem ålagda befattning såsom sundhetsinspektörer. Med hänsyn till arten av ifrågavarande arbete och, då staten redan iklätt sig kostnaden för de med sagda sjukdomar behäftade sjukas behandling, har utskottet emellertid efter övervägande ansett, att, intill dess frågan om statens deltagande i kostnaden för stadsläkares avlöning slutligen avgjorts, skälig ersättning torde böra beredas stadsläkarna för arbetet ifråga. Vad de av Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagna arvodesbeloppen beträffar, hava desamma synts utskottet väl avvägda och får utskottet alltså förorda Kungl. Maj:ts förslag härutinnan, därvid utskottet emellertid såsom självfallet förutsätter, att dyrtidstillägg å arvodena ej utgår. Att arvodena i fråga skulle utgå retroaktivt från och med år 1922 kan utskottet däremot icke tillstyrka, utan får utskottet föreslå, att desamma beviljas först från och med nästkommande års ingång.

*Utskottets
yttrande.*

Då utskottet ansett sig böra biträda vad Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit riksdagen samt det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet alltså hemställa,

Statsutskottets utlåtande Nr 89.

att riksdagen må för tiden 1 januari—30 juni 1923 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård, nu för år 1,000,000 kronor, till ett belopp av 600,000 kronor.

Stockholm den 19 maj 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, N. A. Nilsson, J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. F. Lamm, C. P. V. Nilsson, O. U. B. Olsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. Bergqvist, E. A. Hallin, P. A. Bergström* och *C. Johansson* i Hälsingborg samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *K. V. Rydén, J. Jönsson* i Revinge, *O. H. son Waldén, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud, S. E. J. Lübeck, J. D. Norman* och *O. Osberg*.

Reservation:

av herrar *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *J. D. Norman* och *O. Osberg*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande anslagsäskande har utskottet ej funnit sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser ersättning åt stadsläkarna för bestridande av den genom lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar dem ålagda befattning såsom sundhetsinspektörer.

Då städerna hittills själva fått avlöna sina kommunala tjänstemän, synes det utskottet som en förändring härutinnan — även om den omfattar ett mindre område för kommunal tjänst och utgår som arvode — ej bör vidtagas, utan att en definitiv uppgörelse sker rörande frågan om städernas friheter och större rättigheter, men också däremot svarande större skyldigheter än landsbygden. En förberedande undersökning rörande dessa spörsmål har redan skett och alla skäl tala för att avvakta resultatet av densamma, innan man inlåter sig på en ny ordning i detta hänseende, som möjligen skulle kunna verka prejudicerande.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit riksdagen har ej givit utskottet anledning till annan erinran än att utskottet med hänsyn till sin ståndpunkt till nyssberörda fråga om ersättning till stadsläkarne ansett det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet kunna nedsättas med 35,000 kronor eller sålunda med hälften av den av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ersättning för helt år till 70,000 kronor beräknade kostnaden.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för tiden 1 januari—30 juni 1923 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård, nu för år 1,000,000 kronor, till ett belopp av 565,000 kronor.»